

Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Кафедра української філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчальної роботи

 О.В. Когутюк

«» 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВКП 4 ТЕОРІЯ ЖАНРІВ І СТИЛІВ**

Підготовки – бакалаврів

Галузі знань – 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальності – 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Денної форми навчання

Філологічний факультет

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія жанрів і стилів» для студентів галузі знань 01 Освіта / Педагогіка 014.01 Середня освіта (Українська мова і література).

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист кафедри української філології
Ненчинська Л. В.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української філології (Протокол №1 від 28 серпня 2023 року)

Завідувач кафедри української філології,
кандидат філологічних наук Н. І. Скрипник

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	вибіркова
Модулів – 1	Спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки 4-й
Змістових модулів – 2		Семестр 8-й
ІНДЗ – не передбачено навчальною планом		Лекції 18 год.
Загальна кількість годин – 90		Практичні 18 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 4,5	Освітній ступінь: Бакалавр	Самостійна робота 54 год.
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Теорія жанрів і стилів» – закріпити та поглибити знання про жанровий склад літератури, розглянути класичні та альтернативні генологічні концепції, опанувати синхронні та діахронні підходи до оцінки стильової системи літератури в цілому та окремого жанру зокрема, уміти вибрати й застосувати різні критерії жанрової ідентифікації у власній професійній практиці.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- визначати жанрово-стильову природу досліджуваних літературних явищ;
- акцентувати увагу на осмисленні та критичній оцінці розмаїтих інтерпретаційних підходів до розуміння категорії жанру, постановці актуальних дослідницьких питань під час жанрознавчої роботи;
- орієнтуватися в сучасному полі генологічних студій;
- формувати власну позицію при виборі відповідного інструментарію.

2.1. Компетентності

2.1.1. Загальні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю і невизначеністю педагогічних умов в закладах середньої освіти.

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК 4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК 8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

2.1.2. Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК 2. Здатність забезпечувати навчання студентів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК 3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання студентів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку студентів.

ФК 4. Здатність формувати і розвивати в студентів ключові та предметні компетентності засобами навчальної дисципліни та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК 5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень студентів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ПК 1. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури в практиці навчання української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти.

ПК 2. Здатність адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової та міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

ПК 3. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й створення зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення здобувачів освіти у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ПК 5. Здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання та діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови та літератури, ураховуючи передовий український й міжнародний досвід.

1.1.3. Результати навчання

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають умінь та навички:**

РН2. *Демонструвати* вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН4. *Здійснювати* добір і *застосовувати* сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично *оцінювати* результати їх навчання та ефективність уроку.

РН10. *Демонструвати* володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН12. *Аналізувати* власну педагогічну діяльність та її результати, *здійснювати* об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

ПРН 1. *Знати* принципи орфографії та пунктуації сучасної української мови; види орфограм; типи розділових знаків; правила написання слів та вживання розділових знаків.

ПРН 2. *Пояснювати* орфограми у словах та пунктограми в текстах.

ПРН 4. *Володіти* навичками формування чуття мови та правописної інтуїції, виробленню навичок грамотного письма.

ПРН 5. *Застосовувати* отримані знання на практиці.

ПРН 6. *Використовувати* гуманістичний потенціал української мови для формування духовного світу юного покоління громадян України.

ПРН 14. *Уміти* працювати з теоретичними та практичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.

ПРН 16. *Застосовувати* набуті теоретичні знання для розв'язання практичних

завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить **90 год.**, із них **18 год.** – лекційні заняття, **18 год.** – практичні заняття, **54 год.** – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Теорія жанрів і стилів» завершується заліком.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Теорія жанрів

Тема 1. Загальне поняття про роди та жанри. Система епічних жанрів (лекц. – 2 год.)

Лекція 1. Визначення роду, жанру, жанрового різновиду. Генезис і родові ознаки епосу. Система епічних жанрів (епопея, роман, повість, новела, оповідання, есе, нарис, фейлетон, памфлет, міф, легенда, притча, казка).

Тема 2. Класифікація типів ліричних жанрів. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 2. Генезис і родові ознаки лірики. Проблеми класифікації типів ліричних жанрів. Жанровий поділ лірики (епіталама, панегірик, дифіраμβ, пеан, мадригал, епітафія, канцона, станси, ода, елегія, думка, гімн, послання, пісня, романс, ліричний портрет, псалми, медитація, сонет).

Практичне заняття 1. Класифікація типів ліричних жанрів. (2 год.)

Тема 3. Жанри драматичного роду. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 3. Генезис і родові ознаки драми. Жанри драматичного роду (трагедія, комедія, драма сатирів, трагікомедія, трагіфарс, літургійна драма, ауто, міраклъ, фарс, містерія, фастнахтшпіль, соті, мораліте, інтерлюдія, комедія дель арте, інтермедія, водевіль, драма та її різновиди, мелодрама).

Практичне заняття 2. Жанри драматичного роду. (2 год.)

Тема 4. Ліро-епос та інші міжродові й суміжні утворення. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 4. Ліро-епос та інші міжродові й суміжні утворення (балада, дума, билина, байка, буколіка, співомовка, поема, мемуари, щоденники, літературний портрет, художня біографія).

Практичне заняття 3. Ліро-епос та інші міжродові й суміжні утворення. (2 год.)

Модульна контрольна робота № 1 (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Поняття стилю: літературознавчий аспект

Тема 5. Поняття стилю. Контекстуальні та іманентні чинники формування стилю. (лекц. – 2 год.)

Лекція 5. Поняття стилю. Стиль як індивідуальне використання мови. Стиль і поетика. Традиційна стилістика. Нова стилістика. Контекстуальні теорії зміни стилів. Стиль та світогляд доби. Іманентні теорії зміни стилів.

Тема 6. Монументальний стиль. (лекц. – 2 год.)

Лекція 6. Література європейського Середньовіччя: раннє, розвинуте, пізнє. Романеск і готика. Монументальний стиль Києворуської доби. Релігійний світогляд авторів. «Слова про закон і благодать» Іларіона. Домірність, простота і зрозумілість монументального стилю.

Тема 7. Готика. Ренесанс. (лекц. 2 год., практи. 2 год.)

Лекція 7. Готика: орнаментальність, мозаїчність, символічність. «Слово о полку Ігоревім». «Відкриття» людини і природи. Античний відгомін. Ідеал гармонії. Нерозвинутість нового стилю в Україні.

Практичне заняття 4. Готика. Ренесанс.

Тема 8. Модернізм в українській літературі. (лекц. 2 год., практи. 2 год.)

Лекція 8. Теорії Бергсона, Шопенгауера, Ніцше, Фрейда та інші як заперечення позитивізму. Модернізм як сукупність мистецьких течій. Загальна характеристика неоромантизму, символізму, імпресіонізму та інш. Розвиток модернізму в Україні. Дискусія про модернізм: тоді (Коцюбинський-Панас Мирний, Франко-Вороний) і тепер (С. Павличко, Т. Гундорова, М. Моклиця, Р. Мовчан).

Практичне заняття 5. Модернізм в українській літературі.

Тема 9. Проблема реалізму ХХ століття. Стилї та пошуки (лекц. – 2 год.)

Лекція 9. Реалістичні тенденції в українській літературі 20-х років. Неореалізм (В. Підмогильний, Б. Антоненко-Давидович). Реалізм у 2-ій пол. ХХ ст. Соціальний реалізм (Творчість У. Самчука, Д. Гуменної, С. Домазара). Фотореалізм та гіперреалізм (Цикл «Сибірські новели» Б. Антоненка-Давидовича).

Тема 10. Філософія постмодернізму та її вплив на вітчизняну літературу.

Практичне заняття 6. Філософія постмодернізму та її вплив на вітчизняну літературу.

Модульна контрольна робота № 2 (2 год.)

Залік (2 год.)

2. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна	Самостійна робота
Модуль 1								
Змістовий модуль І. Теорія жанрів								

1.	Поняття стилю. Контекстуальні та іманентні чинники формування стилю.	8	2	2	-	-	-	6
2.	Класифікація типів ліричних жанрів.	10	4	2	2	-	-	6
3.	Жанри драматичного роду.	10	4	2	2	-	-	6
4.	Ліро-епос та інші міжродові й суміжні утворення.	10	4	2	2	-	-	6
	<i>Модульна контрольна робота</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	40	16	8	8	-	-	24
Модуль 1								
Змістовий модуль II.								
Теорія стилів								
5.	Поняття стилю. Контекстуальні та іманентні чинники формування стилю.	7	2	2	-	-	-	5
6.	Монументальний стиль.	7	2	2	-	-	-	5
7.	Готика. Ренесанс.	9	4	2	2	-	-	5
8.	Модернізм в українській літературі.	9	4	2	2	-	-	5
9.	Проблема реалізму ХХ століття. Стили та пошуки.	7	2	2	-	-	-	5
10.	Філософія постмодернізму та її вплив на вітчизняну літературу.	7	2	-	2	-	-	5
	<i>Модульна контрольна робота № 2</i>	2	2	-	2	-	-	-
	<i>Залік</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	50	20	10	10	-	-	30
	Разом за навчальним планом	90	36	18	18	-	-	54

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
Змістовий модуль 1		
Теорія жанрів		
1	<i>Класифікація типів ліричних жанрів.</i>	2
2	<i>Жанри драматичного роду.</i>	2
3	<i>Ліро-епос та інші міжродові й суміжні утворення.</i>	2
4	<i>Модульна контрольна робота.</i>	2
Змістовий модуль 2		
Теорія стилів		
5	<i>Готика. Ренесанс.</i>	2
6	<i>Модернізм в українській літературі.</i>	2
7	<i>Філософія постмодернізму та її вплив на вітчизняну літературу.</i>	2
8	<i>Модульна контрольна робота.</i>	2
9	<i>Залік.</i>	2

5. Теми лабораторних занять
не передбачені навчальним планом

6. Теми семінарських занять
не передбачені навчальним планом

7. Самостійна робота

Самостійна робота студентів при вивченні курсу складається з різних її видів: підготовку теоретичних питань курсу, критичне осмислення основної та додаткової літератури, першоджерел; вивчення тем, що винесені на самостійне опрацювання; виконання практичних завдань; відповіді на запитання для самоконтролю; підбір прикладів для ілюстрації теоретичного матеріалу; укладання таблиць, схем, відеопрезентацій.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1 Теорія жанрів		
1	<i>Поняття стилю. Контекстуальні та іманентні чинники формування стилю.</i>	6
2	<i>Класифікація типів ліричних жанрів.</i>	6
3	<i>Жанри драматичного роду.</i>	6
4	<i>Ліро-епос та інші міжродові й суміжні утворення.</i>	6
Змістовий модуль 2 Теорія стилів		
5	<i>Поняття стилю. Контекстуальні та іманентні чинники формування стилю.</i>	5
6	<i>Монументальний стиль.</i>	5
7	<i>Готика. Ренесанс.</i>	5
8	<i>Модернізм в українській літературі.</i>	5
9	<i>Проблема реалізму ХХ століття. Стилi та пошуки.</i>	5
10	<i>Філософія постмодернізму та її вплив на вітчизняну літературу.</i>	5
	Усього	54

8. Індивідуальні завдання
не передбачені навчальним планом

9. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- **за джерелом інформації:** пояснення, ілюстрація, демонстрація, групова дискусія, презентація проєктів;

- **за логікою передачі і сприймання навчальної інформації:** індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

- за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;
- за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

Відповідно до Закону України «Про освіту» (Стаття 8) особа реалізує своє право на освіту впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти. Здобувачі освіти мають право на вивчення та перезарахування результатів вивчення окремих тем дисципліни в системі неформальної освіти. Посилання на онлайн ресурси подано у додатку «Неформальна освіта» на інтернет-сторінці кафедри української філології.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення проблемної ситуації, інтелектуального експерименту.

10. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання. У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, презентація матеріалу, залік.

Методи письмового контролю: розв'язання тестових завдань, практичних завдань, модульне письмове тестування.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система контролю знань та умови складання заліку. Навчальна дисципліна «Теорія жанрів і стилів» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою. Дисципліна складається з двох змістових модулів. Перший змістовий модуль – **40 балів**, другий ЗМ – **60 балів**, (разом за семестр – **100 балів**). Мінімальний допусковий бал – **35 балів**.

Система отримання балів накопичувальна.

Підсумковою формою контролю є **залік** (максимальна кількість балів – **20**). На залік виносяться основні питання, типові завдання, що потребують вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

Поточне тестування та самостійна робота												
Модуль 1					Модуль 1							Залік
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	МКР 1	T 5	T6	T7	T8	T9	T10	МКР 2	
5	5	5	5	15	5	5	5	5	5	5	15	
35					45							20
100												

Порядок переведення рейтингових показників успішності
у європейські оцінки ECTS

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1.	90-100	A	Відмінно
2.	82-89	B	Добре
3.	75-81	C	Добре
4.	64-74	D	Задовільно
5.	60-63	E	Задовільно
6.	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
7.	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань та у тестовій формі на платформі <https://docs.google.com/forms/u/0/?pli=1>

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

12. Методичне забезпечення

- завдання для практичних занять;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт).

13. Рекомендована література

Основна

1. Бовсунівська Т. Теорія літературних жанрів. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. 519 с.
2. Будний В. Порівняльне літературознавство підручник для студ. вищих навч. закл. Київ : Києво-Могилянська академія, 2008. 430 с.
3. Городиловська Г. Проблема стилів в українському мовознавстві. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2003. Вип. 23. С. 136-143.
4. Ковалів Ю. Жанрово-стильові модифікації в українській літературі: монографія. Київ : 2021. 191 с.
5. Літературознавчий словник-довідник. Київ: Академія, 2007. 751 с.
6. Ткаченко Анатолій. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
7. Селігей П. О. Стильова норма як різновид мовної норми. *Наукові записки НаУКМА*. 2016. Том 189. С.83-86.
8. Ткаченко А. Літературна жанристика: спроба новітньої систематизації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2020. № 44. С. 134-140.

Допоміжна

1. Біла А. Український літературний авангард: пошуки, стильові напрямки. Донецьк : ДонНУ, 2004. 445с.

2. Пелешенко Н. Теорія хвилеподібного розвитку літературних стилів у науковій практиці дослідників слов'янського бароко. *Слов'янський збірник*. 2000. Вип. 17. С. 213-219.
3. Шаф О. В. Еволюція жанрів української лірики рубежу ХХ-ХХІ століть : навч. посібник для студ. вищих навч. Закладів. Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. Київ : Просвіта, 2012. 272 с.
4. Яременко В. Визначальні художньо-стильові напрями і течії в літературі ХХ ст. // *Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.*: в 4 кн. Київ, 2003. Кн. 1.

Інформаційні ресурси:

1. Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. Антологія / За заг. ред. Дмитра Наливайка. К. : Вид. дім. «Києво-Могилянська академія», 2009. 487 с.
URL: <http://1576.ua/books/3210>.
2. Компаративістика. Українське літературознавство. URL: <http://referat-ukr.com/ukraskalteratura/komparativistika-ukrainske-literaturoznavstvo.html>
3. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство. URL: <http://www.twirpx.com/file/1053047/>
4. Теорія літератури, компаративістика, україністика. Збірник праць. Тернопіль. 2007. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusku/stydia_metod/studia19.pdf.
5. Український модернізм і його особливості. URL: <https://zno.if.ua/?p=3465>.
6. Модерна українська проза. URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-literatura-ukrainskogo-modernizmu-275422.html>